

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CHIȘINĂU

Raport de activitate pentru perioada 2015 – 2016

Stimați locuitori ai municipiului Chișinău!

Suntem de 9 ani împreună, perioadă în care am înregistrat rezultate, am început dezvoltarea durabilă a capitalei, rămânând în același timp și o serie de probleme nerezolvate încă. Trebuie menționat, însă, că în toți acești ani, din păcate, municipiul Chișinău a avut doar un buget de supraviețuire.

Istoric:

În anul 2007 municipiul Chișinău a fost preluat într-o situație complicată: majoritatea întreprinderilor în prag de faliment, instabilitatea prestării serviciilor publice (furnizarea apei, căldurii etc.), decizii luate fără acoperire financiară, uzură totală a infrastructurii și a utilajelor, lipsa proiectelor de dezvoltare, mirosul urât din oraș etc. Chiar și în aceste condiții, în perioada 2007-2015, administrația centrală, iar în ultima perioadă și Consiliul Municipal Chișinău (CMC), au găsit de cuviință să blocheze activitatea primăriei, acționând astfel, de fapt, împotriva locuitorilor municipiului.

Cu toate acestea, a fost evitat falimentul, au fost achitate datoriile (create fără sursă de acoperire până în anul 2007) în valoare de 800 milioane lei, a fost stabilizată situația economico – financiară și au fost efectuate reforme. Anual au fost acumulate rezultate și demarate proiecte importante precum: crearea a circa 30000 locuri de munca; rezolvarea după 40 de ani a problemei mirosului urât provocat de stația de epurare; eliminarea clorului din procesul de tratare a apei potabile și introducerea dezinfectantului - hipoclorit de sodiu (NaClO), folosit și în UE, procurarea și asamblarea de troleibuze la standarde europene; reconstrucția și amenajarea lacului „Valea Morilor”; reparația integrală a circa 20 strazi și drumuri; construcția primei strazi pietonale din Chișinău; ridicarea și inaugurarea monumentului în Memoria victimelor deportărilor regimului comunist de ocupație; construcția iluminatului public pe bulevardul Dacia, tronsonul: str. Grădina Botanică - Aeroport – or. Sângera; implementarea proiectului pentru fluidizarea traficului - “Sageata verde”; asigurarea sustinerii și finanțării suburbiilor în suma de peste 1,5 miliarde lei timp de 9 ani (cea mai mare sumă investită la nivel de 20 localități rurale ale Republicii Moldova din 1991 încoace) etc.

Primăria municipiului Chișinău își desfășoară activitatea împreună cu următorii parteneri: Uniunea Europeană (UE), Casa Regală a Majestății Sale, Regele Mihai I al României, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, Ambasadele țărilor UE în Republica Moldova, PNUD Moldova, Ambasada Republicii Belarusi, Comitetul Regiunilor al Uniunii Europene (CoR), Conferința Autorităților Regionale și Locale din cadrul Parteneriatului Estic (CORLEAP), Congresul Puterilor Locale și Regionale al Consiliului European (CLRPE), Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), Banca Europeană de Investiții (BEI), Corporația Financiară Internațională (IFC), Belkommunmash S.A. (Belarusi) și Carpat-Belaz Service SRL, ICLD (Suedia), Primăria Borlänge și “Borlänge – Energie” (Suedia), Primăria Mannheim (Germania), Primăria București, Primăria Iași, Primăria Alba Iulia, CORINT S.A. (Alba Iulia), Primăria Grenoble (Franța), Seureca (Franța), Primăria Viena (Austria), Primăria Praga (Cehia), Regiunea Reggio Emilia (Italia), UNICEF Moldova, băncile comerciale din Chișinău, în special: Banca Comercială Română (BCR), Moldincombank, Victoriabank, Moldova – Agroindbank (MAIB), Mobias – Banca (Societate Generale) etc., Efes Vitanta Moldova Brewery S.A., precum și cu numeroși alți parteneri.

Rezultate ale activitatii in perioada 2015 – 2016:

- **Asigurarea stabilitatii furnizarii apei, caldurii si a celorlalte servicii, inceperea la timp a sezonului de incalzire, economisirea resurselor si achitarea practic integrala a platilor pentru anul precedent;**
- **Crearea a circa 2000 de noi locuri de munca prin autorizarea investitiilor in ramura constructiilor** in anii 2015- 2016, in valoare totala de circa 2,4 mlrd. lei, precum si prin deschiderea de noi unitati de comert, (in total – circa 32000 de locuri de munca create incepand cu 2007);
- **Asamblarea anuala a troleibuzelor – inca 20 de troleibuze asamblate (in total 180 de troleibuze noi la standarde europene), proiect derulat in cadrul Regiei Transport Electric Chisinau (RTEC) in parteneriat cu uzina "Belkommunmash" din orasul Minsk, Belarusi (in total, incepand din anul 2011 a fost asamblate 80 astfel de troleibuze). RTEC ramane a fi deocamdata singura intreprindere producatoare de unitati de transport din Republica Moldova;**
- **Finalizarea constructiei retelelor de iluminat public pe bulevardul Dacia, tronsonul: str. Gradina Botanica - Aeroport – or. Sangera (in valoare de 7 milioane lei);**
- **Continuarea alocarii a cate circa 3-5 milioane lei (pentru intretinere, investitii, reparatii etc.) pentru fiecare localitate din componenta municipiului Chisinau, ceea ce inseamna cresterea investitiilor in suburbii de peste 10 ori fata de anul 2007 (sau cu peste 1000%); (in total, incepand cu anul 2007 – finantare pentru suburbii in suma de circa 1,5 mlrd. lei);**
- **Inceperea implementarii proiectului pentru asigurarea calitatii apei si a standardelor europene de functionare a regiei "Apa Canal Chisinau" in cadrul programului BERD, BEI, UE, in valoare de 63 mln. Euro (inclusiv 14 mln. Euro sub forma de grant din partea UE, ceea ce acoperă în totalitate costul, dobânzile împrumutului) pentru: modernizarea statiei de pompare de la raul Nistru, modernizarea statiei de tratare a apei, reabilitarea a 50 fantani arteziene, a 200 km de retele de apeduct si canalizare, a 3000 de bransamente de la blocurile locative, constructia primei uzine de producere a hipocloritului de sodiu, modernizarea si aducerea la standarde europene a statiei de epurare a apelor uzate, sistemul SCADA etc.**
- **Derularea lucrarilor de reconstructie a strazilor in cadrul programului BERD, BEI si UE, prima etapa a proiectului, in valoare de 11 mln. Euro: bd. Stefan cel Mare, bd. Negruzzi, str. Vasile Alecsandri (valoarea totala a proiectului fiind de 22 mln. Euro, pentru 6 strazi);**
- **Derularea studiului de fezabilitate in cadrul proiectului BERD pentru o finantare de 15 mln. Euro pentru solutionarea problemei deseurilor solide din Chisinau la standarde europene (modernizarea gropii ecologice, constructia unei statii de sortare, modernizarea serviciului etc.);**
- **Semnarea precontractului de finantare si a contractului de asistenta tehnica pentru elaborarea studiului de fezabilitate pentru proiectul de eficienta energetica, anvelopare termica si reabilitarea a cladirilor din mun. Chisinau program BEI, BERD, Comisia Europeana (proiect in valoare de 25 milioane euro, prima transa);**
- **Amenajarea a circa 5000 noi locuri de parcare cu pavaj ecologic, in curti de bloc si pe aliniamentul stradal, la circa 80 de adrese, cu o suprafata totala de peste 50 mii metri patrați, ceea ce permite pastrarea gazonului si previne formarea noroiului dupa ploii (in total 9000 locuri parcare incepand cu 2007);**
- **Instalarea a circa 40 de noi locuri de joacă pentru copii, in oras si suburbii (in total 300 de locuri de joaca incepand cu anul 2007);**
- **Mentinerea unui grad redus de indatorare al municipiului – 12,2% din bugetul anual, ceea ce va permite contractarea de noi finantari pentru dezvoltarea si modernizarea capitalei;**
- **Continuarea acordarii de compensatii pentru plata incalzirii** in proportie de pana la 40% din factura, pentru circa 34000 familii din municipiu, a caror venit nu depaseste 2500 lei/membru de familie/luna, cresterea alocatiei pentru consumatorii individuali si cei din suburbii pana la 500 lei/familie/luna;
- **Continuarea acordarii de compensatii in transport - 70 lei/luna pentru circa 42000 pensionari (circa 50 mln. lei), ajutoare pentru sarbatorile de Pasti in valoare de 9 mln. lei etc.;**
- **Continuarea proiectelor de constructie, reconstructie a retelelor de apeduct, canalizare, gaz, conform proiectelor Directiei Constructii Capitale, ale Apa Canal – Chisinau etc., asigurarea accesului pentru circa 2000 de persoane la servicii noi de apa, canal, gaz etc.;**

- **Continuarea programului de prevenire a inundațiilor prin reconstrucția canalizării pluviale:** str. Florilor, str. Iazului precum și (începând cu anul 2007) în zona Gării și a strazilor: Prigoreni, Cetatea Alba, Tabacaria Veche, bd. Gagarin, Tiraspol, Aleea Gării, Decebal, Fantanilor, Haltei, Vadul lui Voda / Colonita, str. Cetatea Alba și str. Muncești, str. Vasile Lupu, str. Dimo);
- **Cresterea numărului de corpuri de iluminat public** cu circa 500 unități și asigurarea funcționării a circa 37500 corpuri de iluminat, continuarea reconstrucției și construcției iluminatului în oraș și în suburbii;
- **Continuarea implementării proiectului pentru fluidizarea traficului - “Sageata verde”** care permite virarea la dreapta, după caz la stânga, indiferent de culoarea semnalizată de semafor, (peste 200 panouri instalate);
- **Continuarea programului de renovare a instituțiilor din domeniul educației** – circa 20 mln. lei, redeschiderea grădinițelor prin deschiderea de noi grupe, și recuperarea grădinițelor nr. 157, 13, 133, inclusiv reparația capitală a grădiniței nr. 157 din sectorul Buiucani, proiect în valoare de 7,5 milioane lei, (în total - 4 grădinițe și 250 grupe noi deschise, începând cu anul 2007);
- **Reparația capitală la standarde germane a complexului de pedagogie curativă „Orfeu”**, pentru crearea condițiilor necesare pentru reabilitarea și integrarea copiilor cu dizabilități, de vârstă preșcolară și școlară, pentru copii cu cerințe educaționale speciale. Proiectul a fost realizat cu ajutorul ”Caritas Moldova”, al fundației “Renovabis” (Germania), Agenția Catolică Centrală pentru Dezvoltare (KZE) (Germania), Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Organizația Kindermissionwerk (Germania), Biroul de Cooperare al Elveției în Republica Moldova. (proiect în valoare de circa 1 milion de euro);
- **Reparația capitală a centrului comunitar pentru copii și tineri "Steaua" din sectorul Râșcani**, (suprafața este de 180 metri pătrați, lucrările de reparație au presupus schimbarea rețelelor ingineresti, schimbarea ușilor, a geamurilor etc. De asemenea, au fost reparate spațiile interioare, procurat inventar nou și schimbat mobilierul (proiect în valoare de 700 mii lei);
- **Asigurarea odihnei de vara pentru circa 20000 copii în anul 2015:** 25% - gratuit și 75% cu reducere de 80% din costul foii de odihnă (programe care nu există în multe alte state), în valoare de peste 20 mln. lei;
- **Asigurarea alimentației gratuite pentru elevi în școli** pentru circa 38500 elevi anual, inclusiv 5500 elevi din familii social-vulnerabile în ciclul gimnazial, implementarea proiectului-pilot de autoservire - “Bufetul suedez” în 25 licee din capitală (în total în 70 licee);
- **Alocarea a circa 200 burse municipale în valoare de 1000 de lei** pentru copii, laureați ai concursurilor, olimpiadelor etc.;
- **Desfășurarea de programe extrascolare:** ”Pedagogul anului”, ”Ziua absolventului”, ”Festivalul internațional de dans popular”, premii municipale pentru tineret, circa 80 activități sportive etc.;
- **Acordarea anuală pentru 8000 copii din familiile social – vulnerabile** a unui ajutor de 600 lei pentru pregătirea către noul an școlar;
- **Sustinerea claselor cu profil estetic** în 35 de școli și licee, a 15 centre extrascolare și a 14 școli sportive;
- **Funcționarea a 48 centre comunitare** pentru copii și tineri, 175 de cercuri de profil diferit, frecventare de circa 8500 copii;
- **Continuarea programului de renovare și dotare din cadrul instituțiilor medicale**, în total începând cu anul 2007 au fost alocate circa 280 mln lei pentru domeniul sănătății;
- **Reparația blocului chirurgical și de terapie intensivă ale spitalului “Sfânta Treime”**, dotarea cu echipament medical japonez și european de ultimă generație. Proiect în valoare de 14 milioane lei (reparația) și circa 5,6 milioane Euro (dotările cu echipament), proiect realizat cu suportul financiar al Agenției Japoneze de Cooperare Internațională (JICA);
- **Deschiderea primului Centru de andrologie la Chișinău**, instituție medicală în cadrul căreia bărbații vor putea beneficia de asistență medicală complexă, cu consultarea specialiștilor: androlog, dermatovenerolog, urolog, psiholog, endocrinolog; diagnostic și tratament urologic, andrologic, fizioterapeutic (proiect în valoare de 1 milion de lei);
- **Renovarea secției de pediatrie a spitalului municipal pentru copii “Valentin Ignatenco”** (4,5 milioane lei), renovarea departamentului de urgență a spitalului clinic municipal pentru copii nr.1,

(1,8 milioane lei), renovarea Departamentului de urgenta a Spitatului clinic municipal de boli contagioase pentru copii nr.1, (3 milioane lei);

- **Continuare asigurarii pacientilor cu diabet zaharat cu glucometre si teste**, protezarea dentara gratuita pentru 500 persoane/anual, alimentarea gratuita a copiilor in primul an de viata – 600 copii/anual;
- **Mentinerea fondului locativ, reabilitarea acoperisurilor, prin efectuarea reparatiilor curente** a circa 70 000 m², repararea/inlocuirea a 2000 usi si geamuri din scarile de bloc si a 10000 m de retele ingineresti;
- **Finalizarea reconstructiei mansardei arse pe data de 1 mai 2014, din strada Independentei 10/2**, (proiect in valoare de 13 milioane lei);
- **Derularea programului de inlocuire a retelelor de iluminat in scarile blocurilor locative** pe baza de senzori si LED, in 30 de blocuri;
- **Continuarea programului de crestere a eficientei energetice a blocurilor locative "MOREEF"**, prin inlocuirea geamurilor scarilor de bloc si renovarea spatiilor de uz comun (la circa 80 blocuri locative);
- **Continuarea reparatiei capitale a retelelor ingineresti si a acoperisurilor blocurilor locative;**
- **Derularea programului de reabilitare a lifturilor**, circa 150 reparate din tariful de deservire (total 2000 in ultimii 3 ani), 3 lifturi noi si 4 reparate capital din surse bugetare;
- **Continuarea inventarierii contoarelor de apa rece si apa calda**, reducerea diferentei de volum a consumului de apa, introducerea achitarii diferentei de volum;
- **Continuarea programului de inlocuire a containerelor de acumulare a deseurilor** de tip sovietic pe containere de tip european;
- **Instalarea a circa 1000 de noi cosuri** pentru colectarea gunoiului, cu volum de circa 50 l/unitate;
- **Continuarea reducerii cu circa 10% anual** a numarului de gherete si panouri publicitare;
- **Continuarea campaniei de salubritate de primavara, a concursurilor**, cu participarea serviciilor municipale, a locatarilor, voluntarilor, elevilor, angajatilor din sfera educatiei si sanatatii, continuarea campaniei "Hai, Chisinau", in ultima sambata a lunii martie;
- **Finalizarea constructiei Stației de Salvare nr. 2 din parcul „La Izvor”**, (proiect in valoare de 4 milioane lei);
- **Plantarea in spatiile verzi a 20000 arbori si arbusti**, 100 banci instalate (in total din 2007 - 310000 arbori si arbusti, 3600 banci. 3000 cosuri de gunoi);
- **Acordarea de ajutoare materiale pentru invalizi gr. I, II, veterani, invalizi si vaduve de razboi** (al II-lea mondial, Afganistan, de pe Nistru), invalizi si vaduve ca urmare a castastrofei de la Cernobil, copii orfani cl. IX, X, XII, deportati, persoane sigure – in total pentru 28300 persoane, ajutoarele fiind in valoare 350 - 500- 600 lei, anual, in valoare de 14,5 mln. lei. Acordarea de ajutoare ca urmare a dezastrelor, incendii, explozii etc. Perfectarea gratuită si cu reducere a pasapoartelor pentru veterani de razboi si invalizi, articole ortopedice etc.;
- **Deservirea la domiciliu a circa 3000 persoane singure**, anual;
- **Alimentatia zilnica gratuita prin cantinele sociale pentru 3600 persoane** anual (3 mln. lei);
- **Compensatii pentru 1000 persoane cu handicap locomotor** - 400 lei /anual pentru procurarea de combustibil;
- **Continuarea delimitarii proprietatii municipale** (domeniul public si privat al municipalitatii) in sectoare;
- **Extinderea, reconstructia, dotarea si amenajarea Teatrului Satiricus „Ion Luca Caragiale”** (2 nivele noi, renovarea celor 2 săli de spectacole, cu extindere, largirea si reconstructia complexa a scenei, instalatii noi de sunet si lumini etc., proiect in valoare de peste 25 milioane lei);
- **Inaugurarea bustului poetului Andrei Muresanu, autorul versurilor imnului national "Desteapta-te romane"**, proiect realizat cu ajutorul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud si a Centrului Județean pentru Cultură, sculptor - Alexandru Gavrilaș;
- **Reparatia capitala a bibliotecii Targoviste din sectorul Buiucani**, lucrările s-au desfășurat timp de 2 ani (proiect in valoare de peste 2 milioane de lei);
- **Mentinerea relatiilor de cooperare cu capitale europene precum:** Viena, Praga, Varsovia, Madrid, Bucuresti, Kiev, Budapesta, Minsk, Ierusalim, Tallin, Riga, Vilnius, Tbilisi, Erevan, Baku, precum si alte orase;

Prioritati 2016 – 2017:

- **Continuarea dezvoltării stabile și durabile a municipiului Chisinau** pentru crearea de noi locuri de muncă și creșterea calității vieții, fără corupție și abuz de putere;
- **Asigurarea treptată a standardelor europene în toate domeniile de activitate și prestări servicii ale municipalității:** aprovizionare cu apă, transport, drumuri, agent termic, gestionarea deșeurilor menajere, reabilitarea fondului locativ, amenajarea spațiilor verzi, dezvoltarea urbană etc.;
- **Continuarea implementării planului de relansare economică a municipiului Chișinău, elaborarea unui ghid investitional, optimizarea taxelor locale** pentru creșterea veniturilor proprii și dezvoltarea municipiului și crearea de noi locuri de muncă;
- **Finalizarea reconstrucției strazilor: Stefan cel Mare, Vasile Alecsandri, Negruzzi,** în cadrul programului BERD, BEI și UE (prima etapă a proiectului-11 mln. Euro);
- **Continuarea proiectului prin reconstrucția strazilor: 31 August, Tighina, Alexandru cel Bun** (în valoare de 14 mln. Euro);
- **Continuarea amenajării de sensuri giratorii pentru fluidizarea traficului,** cu respectarea securității pentru pietoni. (ex: Calea Orheiului/Studentilor, Albisoara/Puskin, Uzinelor/Lunca Bacului, Uzinelor/Voluntarilor, Stefan cel Mare/Ciuflea, Stefan cel Mare/Izmail, Soseaua Balcani, Pelivan/Tudor Vladimirescu, Soseaua Muncești/Sangera etc);
- **Finalizarea reconstrucției scării cu cascade din parcul Valea Morilor;**
- **Continuarea programului de reabilitare a transportului public din Chisinau** până la înnoirea completă a parcului de troleibuze, prin asamblarea troleibuzelor, inclusiv fără fir și a parcului de autobuze, inclusiv prin parteneriat public-privat (PPP);
- **Darea în exploatare a apeductului magistral Chisinau – Truseni;**
- **Continuarea/finalizarea construcției drumului de acces către localitatea Humulești,** comuna Bubuieci;
- **Continuarea securizării trecerilor de pietoni** și creșterea gradului de securitate al pietonilor în ansamblu;
- **Construcția stadionului din sectorul Ciocana** (dosarul Aledum – Farm);
- **Continuarea reparării și amenajării curților de bloc,** inclusiv locuri de parcare cu pavaj ecologic pentru păstrarea gazonului și prevenirea formării noroiului după ploii; reparatia scarilor blocurilor locative, a iluminatului interior și exterior, refacerea spațiilor verzi, reparatia lifturilor etc.;
- **Continuarea instalării de noi locuri de joacă** pentru copii, în oraș și suburbii;
- **Curățarea rauletilui “Durlești” și amenajarea albiei,** pentru prevenirea inundațiilor în zonă;
- **Continuarea proiectului pentru asigurarea calității apei și a standardelor europene de funcționare a regiei “Apa-Canal Chisinau”** în cadrul programului BERD, BEI, UE în valoare de 63 mln. Euro (inclusiv 14 mln. Euro sub formă de grant din partea UE, ceea ce acoperă în totalitate costul, dobânzile împrumutului) pentru: modernizarea Stației de pompare de pe raul Nistru, modernizarea Stației de tratare a apei, reabilitarea a 50 de fântâni arteziene, a 200 km de rețele de apeduct și canalizare, a 3000 de bransamente de la blocurile locative, construcția primei uzine de producere a hipocloritului de sodiu, modernizarea și aducerea la standarde europene a Stației de epurare a apelor uzate, sistemul SCADA etc.;
- **Inceperea implementării proiectului BERD cu finanțare de 15 mln. Euro pentru soluționarea problemei deșeurilor solide din Chisinau la standarde europene** (modernizarea gropii ecologice, construcția unei stații de sortare, modernizarea serviciului etc.);
- **Efectuarea studiului de fezabilitate și începerea derulării proiectului de eficiență energetică,** anvelopare termică și reabilitare a clădirilor din mun. Chisinau program BEI, BERD, Comisia Europeană (proiect în valoare de 25 milioane euro, prima tranșă);
- **Continuarea alocării a câte circa 3-5 milioane lei (pentru întreținere, investiții, reparatii etc.) pentru fiecare localitate din componenta municipiului Chisinau,** pentru reducerea decalajului dintre condițiile de viață de la sat și oraș;
- **Aprobarea proiectului “Soft Loan” în parteneriat cu guvernele Austriei și Republicii Moldova** pentru reabilitarea și extinderea rețelelor de apeduct și canalizare (în valoare de circa 8 mln. euro, cu dobândă de 1%);

- **Continuarea programului de extinderea a rețelelor de apeduct si canalizare** in municipiu pana ale atingerea gradului de conectare de 100%;
- **Promobarea proiectului de reconstructie a principalelor arte si noduri de circulatie impreuna cu IFC:** sos. Hancesti, bd. Mircea cel Batran, str. Mesager, str. Albisoara, nodul de circulatie Calea Basarabiei, strada Studentilor (tronsonul str. Sadoveanu – str. Dimo), strada Mihail Sadoveanu etc.;
- **Restaurarea cladirii Primariei municipiului Chisinau, odata cu aniversarea a 200 de ani** de la infiintarea institutiei Primariei, in anul 2017, realibiltarea altor monumente de arhitectura: Casa Plamadeala, Liceul “Gh. Asachi”, Cladirea Procuraturii municipale etc.;
- **Reabilitarea centrului istoric al Chisinaului si amenajarea de noi zone pietonale:** str. Tricolorului, parcurile centrale, inclusiv PMAN, zona Muzeului de Istorie si a Bibliotecii Nationale, zona strazii Veronica Micle, zona Pietei Centrale (reorganizarea cu stramutarea autogarii) s.a., amenajarea de zone pietonale si in sectoare (PPP);
- **Actualizarea registrului monumentelor de arhitectura** din mun. Chisinau;
- **Actualizarea planului urbanistic general si a regulamentului local de urbanism,** elaborarea planurilor urbanistice zonale si de detaliu in raza intregului municipiu;
- **Aprobarea planurilor urbanistice zonale (PUZ)** si a unui calendar pentru elaborarea PUZ-urilor pentru tot orasul;
- **Adoptarea unor reguli clare si stricte in domeniul constructiilor, in special in centrul istoric:** limitarea gradului de ocupare a terenului, limitarea mai stricta a regimului de inaltime, reglementarea densitatii constructiilor, cresterea numarului minim de locuri de parcare, elaborarea gamei coloristice, neadmiterea culorilor stridente etc.;
- **Adoptarea unor reguli noi in cadrul programului de mansardare** a blocurilor locative (PPP);
- **Constructia unei parcari subterane sub Piata Marii Adunari Nationale** pentru fluidizarea traficului in centrul Chisinaului, inclusiv construirea de intersectii denivelate in perspectiva (PPP);
- **Conceptie nouă a zonei centrale pentru micsorarea aglomeratiei** cauzata de pietre, autogari, intreprinderi, prin stramutarea acestora;
- **Fluidizarea traficului si reconstructia nodurilor de transport:** str. Calea Orheiului- str. Studentilor; bd. Calea Iesilor – Albisoara (constructia strazii Mesager), finalizarea constructiei bulevardului Mircea cel Batran (tronsonul str. Ion Dumeniuc – str. Bucovinei),
- **Continuarea amenajarii spatiilor verzi de pe strazi si din parcuri** (“Valea Morilor”(etapa a 4-a), ”La Izvor”, “Rascani”, “Alunelul”, “Valea Trandafirilor” etc.), inclusiv programe de inlocuire a arborilor si a vegetatiei batrane/bolnave/cu risc de prabusire cu vegetatie noua;
- **Continuarea implementarii reformelor pentru modernizarea principalelor regii:** instalarea sistemelor de monitorizare a activitatii, inclusiv GPS, taxare electronica, aprobarea contractelor de prestare a serviciilor publice etc.;
- **Continuarea programului de crestere a eficientei energetice a blocurilor locative “MOREEF”,** renovarea spatiilor de uz comun;
- **Continuarea programului de mansardare a blocurilor locative (PPP);**
- **Constructia monumentelor: in memoria victimelor regimului comunist de ocupatie,** a victimelor castastrofei de la Cernobil, precum si a domnitorului Mircea cel Batran etc.;
- **Continuarea reorganizarii complexului termoenergetic,** cresterea gradului de eficienta energetica, reducerea continua a consumului si a costurilor, instalarea de PTI;
- **Continuarea programului “Prima Casa”** examinarea posibilitatii acoperirii partiale a costurilor de finantare de la buget pentru bugetari, familii tinere si paturi social-vulnerabile;
- **Aprobarea si implementarea planului de reconstructie si sistematizare a Pietei centrale,** cu pastrarea integrala si cresterea numarului locurilor de munca ale comerciantilor si producatorilor (PPP);
- **Continuarea programului de reducere a numarului de gherete,** tonete s.a. pana la eliminarea lor definitiva, reducerea numarului de panouri publicitare si adoptarea standardelor europene in domeniul publicitatii stradale;
- **Diminuarea continua a comertului neautorizat si stradal,** a constructiilor neautorizate, a numarului gheretelor, a numarului panourilor etc.;

- **Organizarea sistemului de parcare, conform strategiei elaborate, continuarea amenajării locurilor de parcare**, prin aprobarea strategiei parcarilor, concesionarea serviciului, expunerea la licitație a loturilor pentru construcția parcarilor supraetajate și subterane (PPP);
- **Asigurarea respectării regulilor de transportare a călătorilor cu microbuzele**, creșterea gradului de siguranță și confort, promovarea transparenței financiare și a unui raport pret - calitate corect, diminuarea numărului de microbuze;
- **Aprobarea pe baza Strategiei de dezvoltare a transportului public a sistemului de tichetare electronică** din municipiul Chișinău;
- **Continuarea extinderii rețelelor de contact pentru troleibuze**, pentru îmbunătățirea legăturilor dintre sectoare sau extinderea rutelor pe baza troleibuzelor fără fir;
- **Creșterea continuă a numărului de corpuri de iluminat** și eficientizarea consumului de curent pe baza de tehnologii noi, implementarea unui sistem modern de iluminat decorativ, în vederea iluminării a clădirilor-monumente de arhitectură, construcția iluminatului public spre aeroport etc.; (PPP)
- **Dezvoltarea orașului prin construcția de cartiere noi** (ex: construcția cartierului Budești 9, în sectorul Ciocana);
- **Valorificarea terenurilor din jurul orașului** pentru dezvoltarea economică și locativă a municipiului, conform planurilor generale de dezvoltare a localităților;
- **Mentineră gradului redus de îndatorare al municipiului**, nu mai mult de 10% din bugetul anual;
- **Reconstrucția liceului municipal sportiv**, inclusiv a teritoriului aferent (inclusiv prin PPP);
- **Continuarea acordării compensațiilor pentru achitarea agentului termic păturilor social – vulnerabile** până la 40% din factura în oraș și suburbii, examinarea oportunității creșterii compensațiilor;
- **Continuarea acordării de ajutoare sociale pentru achitarea călătoriei** în transportul public – 70 lei/persoană/lună și a întregului pachet de servicii și ajutoare sociale existent, în oraș și suburbii;
- **Creșterea capacității Centrului de cazare pentru persoanele fără adăpost de pe strada Haltei nr.2**, pentru a face față solicitărilor în special în timpul iernii;
- **Continuarea programului de investiții capitale**: drumuri, apeeducte, canalizare, gaze, reparații etc.;
- **Continuarea programului de procurare a utilajului medical** și a programului de renovare în cadrul instituțiilor medicale;
- **Continuarea programului de reabilitare a lifturilor;**
- **Derularea programului “Orașul meu – ograda mea”** - prin amenajarea de curți interioare ale blocurilor de locuințe, inclusiv cu amplasarea de locuri de joacă pentru copii și desfășurarea campaniilor de salubritate, a concursurilor de amenajare a balcoanelor etc.;
- **Continuarea programului de înlocuire a containerelor de acumulare a deșeurilor** de tip sovietic pe containere de tip european;
- **Construcția adăpostului** pentru animalele fără stăpan (PPP);
- **Continuarea licitațiilor funciare** și valorificarea rezervei funciare conform legii;
- **Soluționarea problemelor legate de întovășirile pomicole** situate în suburbiile Chișinăului;
- **Continuarea implementării reformelor necesare pentru modernizarea principalelor regii**: S.A. “Apa-Canal” (conform studiului de fezabilitate), S.A. “Termocom” etc., instalarea unor sisteme moderne de monitorizare a activității, inclusiv, GPS, sistem de taxare electronică etc.), utilaje noi pentru dezapezire;
- **Aprobarea planului de reformă instituțională a Primăriei municipiului Chișinău** și subdiviziunilor din subordine, proiect realizat cu asistența financiară a PNUD-Moldova;
- **Aprobarea concepției locative a municipiului Chișinău** și reformarea modului de gestionare a fondului locativ din capitală, proiect realizat cu asistența financiară a PNUD-Moldova;
- **Elaborarea și aprobarea Concepției de organizarea a traficului;**
- **Implementarea la nivelul subdiviziunilor a Sistemului de management electronic al documentelor** (E-Chișinău), introducerea sistemelor moderne de monitorizare a activității întreprinderilor;
- **Acțiunea continuă pentru diminuarea corupției și creșterea transparenței;**

- **Promovarea la nivelul Guvernului si Parlamentului a reformelor legislative** necesare pentru asigurarea descentralizarii si a unei autonomii locale reale și efective în Republica Moldova (ex: Legea Statutului municipiului Chisinau);
- **Continuarea atragerii de investitii, implementarea de parteneriate publice – private (PPP)** prin crearea de parcuri tehnologice si industriale, concursuri investitionale pentru prestarea serviciilor publice si dezvoltarea economica a municipiului etc.;
- **Recuperarea veniturilor anuale de cel puțin 500 mln. lei** luate în mod abuziv de către fosta guvernare comunistă, prin modificări legislative și distribuirea discriminatorie a banilor publici;
- **Continuarea sustinerii proiectelor culturale** si a personalitatilor din domeniul culturii;
- **Promovarea cooperării directe cu Uniunea Europeana in cadrul CORLEAP**, pentru a creste influenta administratiei publice locale la nivelului UE si asigurarea accesului la fondurile europene necesare pentru modernizarea infrastructurii etc.;
- **Continuarea indeplinirii obligatiilor fata de partenerii externi ai Primariei;**
- **Promovarea transparenței în procesul de elaborare și aprobare a tarifului la energia termică** cu participarea tuturor întreprinderilor și factorilor implicați: S.A Moldova-Gaz, CET 1, CET 2, S.A „Termoelectrica”, ANRE ș. a.;

“Agenda XXI pentru Chisinau”

(obiective de atins pe parcursul secolului XXI pentru cresterea calitatii vietii)

- **Asigurarea pentru fiecare locuitor a unei suprafete locative de minim 12m²/persoana, respectiv fiecare persoana/familie sa poata dispune de o locuinta separata;**
- **Agurarea unui raport intre spatiile verzi ale municipiului (parcuri, paduri lacuri etc.) si spatiile urbanizate de 60:40 sau 50:50 (dupa exemplul orasului Viena care are un raport de 52:48);**
- **Planificarea integrala si completa a municipiului si dezvoltarea urbei conform planurilor de urbanism: general, zonal si de detaliu;**
- **Cresterea gradului de securitate al cetatenilor prin descentralizarea politiei, implementarea unor sistemelor monitorizare on-line, inclusiv prin crearea unei retele de supraveghere video a ordinii si linistii publice, a traficului, a parcurilor, a zonelor izolate etc.;**
- **Repararea si modernizarea integrala si la timp a tuturor retelelor subterane (apa-canal, termoficare, telefonie, etc.) respectarea ciclului de reabilitare/inlocuire a infrastructurii;**
- **Repararea si modernizarea integrala si la timp a tuturor suprafetelor asfaltate/pavate in oras si suburbii (bulevarde, strazi, trotuare, piste pentru biciclisti, stradele, etc.), respectarea ciclului de reabilitare a infrastructurii;**
- **Innoirea la timp a parcurilor auto de troleibuze si autobuze, inclusiv prin (PPP);**
- **Respectarea regulii “Orasul apartine pietonilor” si asigurarea urmatoarei ordini de prioritate: pietoni, biciclisti, transport public, transport privat;**
- **Asigurarea accesului integral la infrastructura urbana, precum si la serviciile publice atat in oras cat si in sate pentru fiecare complex locativ, agent economic, gospodarie sau oricare alta entitate.**
- **Dezvoltarea orasului prin constructia de cartiere noi (ex: constructia cartierului Budesti 9, in sectorul Ciocana);**
- **Reabilitarea centrului istoric al Chisinaului, pentru protejarea si conservarea monumentelor de arhitectura;**
- **Conceptie noua a zonei centrale pentru micșorarea aglomeratiei cauzata de pietre, autogari, intreprinderi, prin stramutarea acestora etc.;**
- **Amenajarea de zone pietonale in perimetrul central: str. Tricolorului, parcurile centrale, inclusiv PMAN, zona Muzeului de Istorie si a Bibliotecii Nationale, zona strazii Veronica Micle, zona pietii centrale (prin reorganizarea cu stramutarea autogarii) s.a., amenajarea de zone pietonale si in sectoare (PPP);**
- **Stramutarea autogarilor din zona centrala spre periferii pe directii: Sud, Nord, Est, Vest;**
- **Renovarea tuturor cladirilor publice si asigurarea standardelor europene de eficienta energetica: gradinite, scoli, universitati, centre de sanatate, policlinici, spitale etc., asigurarea dotarilor necesare;**
- **Renovarea integrala a fondului locativ: acoperisuri, retele, izolare termica, puncte termice individuale etc., conform standardelor europene de renovare a cladirilor;**
- **Formarea de circuite turistice si includerea lor in circuitele turistice regionale (inclusiv obiectivele: Manastirea Capriana, Vinariile Cricova, Milestii Mici etc.);**
- **Constructia unui stadion care sa respecte standardele europene olimpice;**
- **Reconstructia nodurilor de transport in doua nivele in zonele: str. Izmail- str. Calea Mosilor, str. Calea Orheiului- str. Studentilor; bd. Dacia - Gradina Botanica, bd. Dacia - Drumul Bacioiului, bd. Mircea cel Batran - str. Milescu Spatarul – Bucovinei, bd. Calea Iesilor – Albisoara;**
- **Transformarea strazii Albisoara in artera de tranzitare a orasului in regim de artera fara semaforizare, cu reconstructia si largirea canalizarii pluviale;**
- **Constructia conexiuni rutiere intre cartierul Telecentru si sectorul Buiucani;**
- **Finalizarea constructiei soselei de centura a municipiului, pentru redirectionarea traficului greu si de transit in afara orasului; largirea acesteia la minim 2 benzi pe sens;**
- **Constructia unei conexiuni pe calea ferata intre aeroport si centrul orasului (PPP);**

- **Adaptarea si extinderea rețelei de cale ferata, constructia liniilor de metrou clasic sau metrou usor**, pentru dezvoltarea rețelei de transport public urban si suburban;
- **Lansarea cursei pe cale ferata Chisinau – Iasi**, in cadrul infratirii dintre cele doua municipii;
- **Participarea la constructia autostrazii din coridorul IX european, tronsonul Bucuresti – Chisinau – Kiev**;
- **Amenajarea albiei raului Bac** (dupa modelul amenajarii raurilor in orasele europene: Mannheim, Viena, Praga, Bucuresti) si transformarea zonei adiacente in zona de agrement (PPP);
- **Asigurarea managementului gestionarii deseurilor menajere solide conform standardelor europene**, sortarea deseurilor si constructia de statii de sortare, reciclarea gunoiului in vederea asigurarii protectiei mediului (PPP);
- **Constructia unei uzine de ardere/prelucrare a gunoiului pentru a obtine energie electrica si agent termic**;
- **Cresterea si mentinerea fondului rutier local** la cel putin 20% din valoarea bugetului anual pentru continuarea programelor de modernizare a drumurilor;
- **Continuarea sustinerii si finantarea suburbiilor municipiului Chisinau**, pentru reducerea decalajului dintre conditiile de viata de la sat si oras;
- **Continuarea programului de extindere a rețelelor de apeduct si canalizare** in municipiu pana ale atingerea gradului de conectare de 100%;
- **Promovarea obiectivului 20-20-20**, in cadrul Conventiei europene a primarilor;
- **Implementarea la nivelul subdiviziunilor a sistemului de management electronic al documentelor** (E-Chisinau), introducerea sistemelor de monitorizare permanenta a activitatii prestatorilor de servicii;
- **Actualizarea Planului Urbanistic General (PUG) in anii 2025, 2050, 2075, 2100. Dezvoltarea municipiului conform PUG si a celorlalte documente urbanistice pentru o dezvoltare durabila a municipiului Chisinau:** Conceptia gestiunii resurselor funciare, Strategia de dezvoltare a transportului public, Studiul privind eficientizarea iluminatului public, Studiul privind politicile de eficienta energetica, Planul local de actiuni pentru mediu, Planul de dezvoltare a sistemului de sanatate publica, Planul de actiuni pentru energie durabila, Regulamentul Local de Urbanism etc.;
- **Valorificarea terenurilor din jurul orasului** pentru dezvoltarea economica si locativă a municipiului conform planurilor generale de dezvoltare a localitatilor;
- **Promovarea cooperării directe a Uniunii Europene** cu administrațiile locale din Republica Moldova, pentru asigurarea accesului la fondurile europene necesare pentru construcția de apeducte, canalizări, drumuri etc.;

**CHISINAU
ECO-CITY-2036**

- **Asigurarea unui raport intre spatiile verzi ale municipiului (parcuri, paduri lacuri etc.) si spatiile urbanizate de 60:40 sau mai mare** (dupa exemplul orasului Viena care are un raport de 52:48);
- **Transport public integral electric** (350 troleibuze, 150 troleibuze fara fir) si banda speciala pentru transport public pe strazi;
- **Anveloparea termica si reabilitarea tuturor cladirilor publice (scoli, spitale, gradinite etc.) si a blocurilor locative** pentru diminuarea consumului de agent termic cu pana al 40%, reabilitare si modernizarea CET-urilor si a retelelor de distributie (prin implementarea proiectului BEI, BERD, UE in valoare de 500 milioane Euro);
- **Modernizarea la standarde europene a Statiei de epurare** cu producerea de biogaz, energie electrica si agent termic, prin implementarea proiectului BERD, BEI, UE in valoare de 63 milioane Euro;
- **Asigurarea magamentului gestionarii deseurilor menajere solide conform standardelor europene**, constructia de statii de sortare, reciclarea gunoiului in vederea asigurarii protectiei mediului prin implementarea proiectului BERD in valoare de 15 milioane Euro;
- **Constructia unei uzine de ardere/prelucrare a gunoiului pentru a obtine energie electrica si agent termic**;
- **Curatarea si reabilitarea albiei raului Bac**, de la izvoare pana la gura de varsare, cu spatii verzi amenajate in adiacent, alei, zone de agrement in raza orasului (dupa modelul amenajarii raurilor in orasele europene: Mannheim, Viena, Praga, Bucuresti) etc.;
- **Promovarea utilizarii automobilelor ecologice si in special a celor electrice**;
- **Amenajarea pistelor pentru biciclisti pe arterele orasului**, precum si pe strazile pe care circula transportul public, alte trasee conform traficului si solicitarilor;
- **Extinderea zonelor pietonale**: str. Tricolorului, parcurile centrale, inclusiv PMAN, zona Muzeului de Istorie si a Bibliotecii Nationale, zona strazii Veronica Micle, zona Pietii Centrale (cu reorganizarea acesteia) s.a., amenajarea de zone pietonale si in sectoare;
- **Stramutarea garilor auto din centrul orasului la periferii**, a comertului precum si a altor servicii care duc la aglomerarea in exces a zone centrale;
- **Asigurarea iluminatului public integral pe baza de LED** sau alta tehnologie avansata;
- **Reconstructia arterelor pentru asigurarea intrarii si iesirii rapide din oras**, fara semaforizare;
- **Asigurarea tuturor locuitorilor municipiului Chisinau din oras si suburbii cu acces la retelele de apa si canalizare**;
- **Amenajarea tuturor curtilor de bloc**, inclusiv cu locuri de parcare cu pavaj ecologic pentru pastrarea gazonului si prevenirea formarii noroiului dupa ploii;
- **Stabilirea hotarelor fixe ale scuarurilor, parcurilor, padurilor-parc** si ale tuturor celorlalte spatii verzi, neadmiterea micșorării acestora, concepte noi de amenajare a parcurilor, inclusiv programe de reabilitare a vegetatiei;
- **Pastrarea centrului istoric in volumetria actuala a cladirilor, inclusiv cele care nu sunt monumente de arhitectura** cu reconstructie in aceleasi dimensiuni, cu adaugarea unui nivel si/sau mansarda, fara sa fie depasita media inaltimei cladirilor din cartier.
- **Stabilirea unor distante certe minime intre cladiri** (ex: distanta minima intre doua blocuri locative este egala cu 1/2 din inaltimea cladirii mai inalte), precum si alte normative pentru asigurarea cu locuri de parcare, locuri de joaca pentru copiii etc.;
- **Incurajarea dezvoltarii infrastructurii sportive si a turisimului rural**, formarea de circuite turistice si includerea lor in circuitele turistice regionale (inclusiv obiectivele: Manastirea Capriana, Vinăriile Cricova, Mileștii Mici etc.);
- **Promovarea obiectivului 20-20-20, si 30-30-30** in cadrul Conventiei europene a primarilor;
- **Finalizarea constructiei soselei de centura a municipiului**, pentru redirectionarea traficului greu si de tranzit in afara orasului; largirea acesteia la minim 2 benzi pe sens;

- **Constructia unei conexiuni pe calea ferata** intre Aeroport si centrul orasului;

**Agenda propusa
pentru Consiliul Municipal Chisinau:**

(lista nu este exhaustiva)

- **Aprobarea taxelor locale pentru anul 2016;**
- **Aprobarea bugetului municipiului Chisinau;**
- **Aprobarea regulamentului cu privire la comertul stradal;**
- **Abrogare regulamentului cu privire la balcoane, din anul 2000, pe baza caruia a aparut problema anexelor;**
- **Solutionarea problemei propuse de Mitropolia Moldovei cu privire la Palatul Mitropolitan;**
- **Alocarea de mijloace financiare pentru restaurarea cladirii Primariei;**
- **Aprobarea Planului de Actiuni pentru Energie Durabila;**
- **Aprobarea statelor de personal si a statutelor intreprinderilor municipale;**
- **Aprobarea hotarelor tuturor parcurilor si ale celorlalte spatii verzi;**
- **Actualizarea planului urbanistic general si a regulamentului local de urbanism, elaborarea planurilor urbanistice zonale si de detaliu in raza intregului municipiu;**
- **Aprobarea planurilor urbanistice zonale (PUZ) si a unui calendar pentru elaborarea PUZ-urilor pentru tot orasul;**
- **Adoptarea unor reguli mai stricte in domeniul constructiilor in special in centrul istoric:** limitarea gradului de ocupare a terenului, limitarea mai stricta a regimului de inaltime, reglementarea densitatii constructiilor, cresterea numarului minim de locuri de parcare, neadmiterea iesirii pe trotuare a constructiilor, neadmiterea culorilor stridente etc.;
- **Aprobarea gamei coloristice in constructii** pornind de la culoarea materialelor naturale utilizate istoric in zona: piatra alba de calcar, caramida, tigla, var, nisip, lemn etc.;
- **Aprobarea constructiei unei parcare sub PMAN, precum si altor parcare subterane si supraetajate, inclusiv aprobarea proiectului international;**

Țin să mulțumesc tuturor locuitorilor municipiului Chisinau pentru încredințarea celor doua mandate la 17 iunie 2007, la 19 iunie 2011 si la 28 iunie 2015. Proiectele de pastrare a identitatii municipiului Chisinau, de pastrare a patrimoniului sau, dar si de modernizare si dezvoltare a capitalei vor fi puse in aplicare in continuare, conform standardelor europene, în beneficiul locuitorilor sai.

Adresez multumiri in mod special tuturor colegilor din echipa: colegilor din Primarie, angajatilor din directii, intreprinderi și regii municipale, colegilor primari și consilieri locali din localitățile din componența municipiului, tuturor, pentru contribuția adusă la consolidarea municipiului Chișinău. Multumiri, de asemenea, consilierilor municipali din Consiliul municipal Chișinău, care au sprijinit eforturile Primăriei.

Procesul de modernizare a municipiului este unul continuu, de aceea insist sa muncim in continuare, sa respectam standardele europene, sa asiguram transparența, pentru a apropia ziua cand locuitorii capitalei vor avea o calitate a vietii mai inalta, un trai linistit, decent si prosper la ei acasa.

Mulțumim presei, in mod special, celor care reflecta obiectiv activitatea noastra si contribuie la formarea unei perceptii corecte a comunitatii asupra realitatii din jur.

Exprim recunoștință societății civile și organismelor internaționale pentru contribuția adusă dezvoltării și consolidării democrației și legalității în Republica Moldova. In acelasi timp, imi exprim regretul pentru ca se loveste in continuare in municipiul Chisinau, in prezent, in special din interior (blocajele din CMC).

Va mulțumesc, stimați locuitori ai municipiului Chișinău, pentru incredere, pentru menținerea unui curs democratic stabil al municipiului Chisinau si al Republicii Moldova, pentru opțiunea fermă în favoarea viitorului nostru european. Putem afirma ca municipiul Chisinau a intrat pe drumul cu sens unic ce duce spre Uniunea Europeana si care va face din Chisinau o capitala europeana cu adevarat.

Va chem să muncim mai departe umăr la umăr, pentru a avea dezvoltare economică, stabilitate socială, armonie interetnică, pentru a crea o soartă mai bună cetățenilor noștri și pentru ca municipiul Chisinau sa devina o capitala europeana si Republica Moldova sa revina, definiv si ireversibil, în familia europeană, in calitate de membru cu drepturi depline al Uniunii Europene!

*Chisinau, Scuarul Europei,
15 iunie 2016*

**Cu respect,
Dorin Chirtoacă,
Primar general al municipiului Chișinău**